

Sygn. akt VIA Ca 1000/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2010 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Małgorzata Manowska (spr.)

Sędzia SA Jerzy Paszkowski

Sędzia SA Ewa Śniegocka

Protokolant st. sekr. sąd. Julia Gotówka

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2010 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa S. W. i B. Z.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.

o ustalenie nieistnienia uchwały

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 11 maja 2010 r.

sygn. akt XXV C 762/09

I. zmienia zaskarżony wyrok częściowo, to jest w punkcie drugim w ten tylko sposób, że zasądza od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. na rzecz S. W. i B. Z. kwoty po 207 zł (dwieście siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. w pozostałym zakresie oddala apelację;

III. zasądza od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. na rzecz S. W. i B. Z. kwoty po 98,50 zł (dziewięćdziesiąt osiem złotych 50/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Uzasadnienie.

S. W. oraz B. Z. wniosły o stwierdzenie nieważności, ewentualnie o ustalenie nieistnienia uchwały zebrania przedstawicieli Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W., podjętej w dniu 28 czerwca 2008 r. w przedmiocie wyboru członków rady nadzorczej.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa wskazując na brak interesu prawnego powódek w wytoczeniu powództwa o ustalenie w trybie art. 189 k.p.c. Ponadto podniosła, że zebranie przedstawicieli, które uchwaliło zaskarżoną uchwałę, jest władne działać do chwili stosownej (w oparciu o art. 9 ustęp 2 ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw z dnia 14 czerwca 2007 r.) zmiany statutu i jego zarejestrowania w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 11 maja 2010 r. ustalił, że uchwała zebrania przedstawicieli Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. podjęta w dniu 28 czerwca 2008 r. w przedmiocie wyboru członków i zastępców członków rady nadzorczej nie istnieje.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 12 czerwca 2008 r. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w W. złożyła w sądzie rejestrowym wniosek o ujawnienie zmian wprowadzonych w statucie uchwałą nr 2 zgromadzenia przedstawicieli podjętą w dniu 26 marca 2008 r.

W dniach 28 i 29 czerwca 2008 r. odbyło się zebranie przedstawicieli Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.. W przyjętym porządku obrad w pkt. 9 określono „Wybory członków Rady Nadzorczej”. Przesłuchana w charakterze strony powódka S. W. podała, że w dniu 28 czerwca 2008 r. nie miało miejsca głosowanie zgromadzenia przedstawicieli pozwanej spółdzielni nad uchwałą dotyczącą wyboru członków rady nadzorczej i ich zastępców, a jedynie odbyło się głosowanie tajne nad kandydatami na członków tego organu. W procedurze przygotowującej zgromadzenie przedstawicieli było uwzględnionych 25 uchwał, ale w trakcie zebrania te uchwały nie zostały podjęte. W przekonaniu powódki, gdyby takie uchwały były, to zostałyby przedłożone do akt sprawy, natomiast z treści protokołów ZP wynika, że wybór rady nadzorczej zakończył się odczytaniem protokołu komisji skrutacyjnej. Zatem brak jest aktu prawnego stwierdzającego wybór rady nadzorczej i zastępców członków.

Według powódki spółdzielnie, które do dnia 30 grudnia 2007 r. złożyły uchwalone zmiany w statucie mają prawo do zwoływania zgromadzenia przedstawicieli, aż do czasu zarejestrowania tych zmian w KRS. Jest to termin zawity i jeśli nie zostały wykonane przez spółdzielnie obowiązki w zakresie zmian powinny się tam odbywać walne z gromadzenia spółdzielni.

W ocenie powódek ich interes prawny w wytoczeniu przedmiotowego powództwa wynika z faktu rażącego naruszenia procedur wyboru członków rady nadzorczej pozwanej oraz z faktu, iż nie ma możliwości zaskarżenia uchwał, które w sensie fizycznym nie istnieją. Powódki powołały się na treść art. 8 [3] ustęp 1 ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw z dnia 14 czerwca 2007 r., zgodnie z którym walne zgromadzenie spółdzielni mieszkaniowej nie może być zastąpione przez zebranie przedstawicieli. Nadto w myśl art. 9 ustawy spółdzielnie istniejące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy dokonują zmian swoich statutów nie później niż do dnia 30 listopada 2007 r. Zgłoszenia do Krajowego Rejestru Sądowego tych zmian spółdzielnie dokonują w ciągu 30 dni od dnia podjęcia uchwały, nie później niż do dnia 30 grudnia 2007 r., stosownie do wymagań niniejszej ustawy i w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 16 września 1982 r. – prawo spółdzielcze.

W świetle powyższych przepisów, w ocenie strony powodowej należało przyjąć, że w przypadku, gdy we wskazanym w cytowanym art. 9 ustawy nowelizującej okresie przejściowym to jest do dnia 30 listopada 2007 r. nie zostaną uchwalone na zebraniach przedstawicieli zmiany statutów, to po tym okresie brak jest podstaw prawnych do uznania zebrania przedstawicieli za organ uprawniony do podejmowania uchwał. W konsekwencji w przypadku podejmowania uchwał na zebraniach przedstawicieli, które odbyły się po dniu 30 listopada 2007 r. podjęte uchwały są w ocenie powódek nieważne na podstawie art. 58 par. 1 k.c., a także na podstawie art. 42 par. 2 ustawy z 16 września 1982 r. – prawo spółdzielcze. Powódki wskazały również, że członkowie spółdzielni w drodze powództwa ustalającego mogą żądać uznania danej uchwały za nieistniejącą w przypadku, gdy występują uchybienia w zakresie elementów konstytucyjnych uchwały, co przy podejmowaniu zaskarżonej uchwały miało miejsce.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo w świetle art. 42 par. 9 ustawy – prawo spółdzielcze w związku z art. 189 k.p.c. zasługiwało na uwzględnienie, gdyż zaskarżona uchwała została podjęta przez organ nieistniejący.

Sąd I instancji wskazał, że ustawą z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw wprowadzono do ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych art. 8 [3]. Zgodnie z ustępem 1 tego przepisu walne zgromadzenie spółdzielni mieszkaniowej nie może być zastąpione przez zebranie przedstawicieli, jednakże, jeżeli statut tak stanowi, w przypadku gdy liczba członków spółdzielni mieszkaniowej przekroczy 500, walne zgromadzenie może być podzielone na części. W art. 9 ustęp 1 ustawy nowelizującej ustalono, że

spółdzielnie istniejące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy (31 lipca 2007 r.) dokonują zmian swoich statutów nie później niż do dnia 30 grudnia 2007 r., stosownie do wymagań niniejszej ustawy i w trybie przewidzianym w ustawie – prawo spółdzielcze. Przepis art. 9 ustęp 2 ustawy nowelizującej stanowi natomiast, że do czasu zarejestrowania zmian statutów postanowienia dotychczasowych statutów regulujące funkcjonowanie zebrania przedstawicieli pozostają w mocy.

W ocenie Sądu I instancji norma wyrażona w treści art. 9 ustęp 1 ustawy nie zawiera terminów instrukcyjnych i nie może on być interpretowany w ten sposób, że niezależnie od tego kiedy wniosek o zarejestrowanie zmian statutu został złożony, to do czasu jego rozpoznania przez sąd rejestrowy, postanowienia dotychczasowych statutów regulujące funkcjonowanie zebrania przedstawicieli pozostają w mocy. Oznaczałoby to, że spółdzielnie mieszkaniowe mogłyby nie podejmować uchwał zmieniających statuty przez czas nieokreślony i funkcjonować w oparciu o dotychczasowe zasady, co czyniłoby art. 8 [3] ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w istocie przepisem martwym, uzależniając de facto jego wejście w życie od woli organów spółdzielni, nie zaś od woli ustawodawcy. Tym samym Sąd Okręgowy uznał, że terminy wskazane w art. 9 ustęp 1 ustawy nowelizującej są terminami zawitymi prawa materialnego, po upływie których ustaje możliwość funkcjonowania i podejmowania uchwał przez zebranie przedstawicieli. Tylko i wyłącznie, gdy terminy powyższe zostaną zachowane, dotychczasowe zgromadzenia przedstawicieli mogą działać do czasu rozpoznania wniosku o dokonanie zmian w statucie przez sądy rejestrowe. R. legis takiego rozwiązania jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tych spółdzielni, które we właściwym terminie wypełniły swój obowiązek, a brak możliwości działania według nowych zasad wynika, nie z opieszałości, ale z konieczności przeprowadzenia samej procedury sądowej. Wskazany zatem w art. 9 ustęp 2 ustawy nowelizującej wyjątek należy interpretować w ścisłym powiązaniu z treścią art. 9 ustęp 1 tej ustawy. W świetle powyższego za niezasadne uznał Sąd Okręgowy stanowisko pozwanej, że nie można stosować wprost przepisów ustawy w części dotyczącej funkcjonowania zebrania przedstawicieli i zastąpienia go z mocy prawa walnym zgromadzeniem.

W tym stanie rzeczy, zdaniem Sądu I instancji uchwały zebrania przedstawicieli Spółdzielni Mieszkaniowej (...) podjęte w dniu 28 i 29 czerwca 2008 r. są uchwałami nieistniejącymi, gdyż podjęte zostały przez organ nieistniejący. Sąd Okręgowy wskazał, że dla poprawności powyższego wyводу nie ma znaczenia fakt, że w dniu 12 czerwca 2008 r. pozwana złożyła w sądzie rejestrowym wniosek o ujawnienie zmian wprowadzonych w statucie uchwałą nr 2 podjętą w dniu 26 marca 2008 r. Uchwała ta została podjęta po 30 listopada 2007 r., a zatem już przez organ, który z mocy przepisów ustawy w chwili podejmowania uchwały utracił byt prawny i tym samym nie był przewidziany w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych.

Przepis art. 42 par. 9 ustawy – prawo spółdzielcze po zmianach wprowadzonych z dniem 22 lipca 2005 r. wprost dopuszcza orzeczenia sądu ustalające nieistnienie uchwał. Sąd I instancji uznał, że co prawda wymieniony przepis literalnie odnosi się do uchwał podjętych przez walne zgromadzenie, jednak w ramach wykładni funkcjonalnej oraz wnioskowania a maiori ad minus należy przyjąć, że znajduje on zastosowanie także względem uchwał zgromadzenia przedstawicieli. Konstrukcja uchwał nieistniejących została przejęta z szerszej konstrukcji czynności prawnych nieistniejących (actus non existens), gdzie jako takie wskazuje się stany faktyczne, w których występuje pozór czynności prawnej, czy to wskutek nie zawarcia w treści czynności elementów istotnych, które mają dla jej bytu znaczenie konstytutywne, albo w których podjęte działania nie noszą cech oświadczenia woli, jak i którym brak określonych w ustawie znamion zewnętrznych, bądź które zostały podjęte z naruszeniem normy kompetencyjnej. Na tle ustawy – prawo spółdzielcze konstrukcję uchwały nieistniejącej judykatura przyjęła m. in. w sytuacji, kiedy nieprawidłowości w zwołaniu lub procedowaniu określonych organów wykluczają możliwość stwierdzenia, że wyraziły one wolę jako ten właśnie uprawniony organ (wyrok SN z 2 sierpnia 2007 r., V CSK 163/07). Reasumując Sąd I instancji stwierdził, że uchwały organu, który w świetle zmienionych przepisów ustawy zakończył swój byt prawny należało traktować jako uchwały nieistniejące w znaczeniu prawnym. Zgromadzenie przedstawicieli Spółdzielni Mieszkaniowej (...) nie mogło więc podjąć skutecznych i wiążących uchwał.

Sąd Okręgowy oddalił wnioski dowodowe pozwanej zgłoszone w piśmie procesowym z 21 kwietnia 2010 r. w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadków na okoliczność, czy w dniach 28 i 29 czerwca 2008 r. głosowano i dokonano wyboru członków rady nadzorczej, i czy wolą wskazanych wyżej osób było dokonanie takiego

wyboru. Oddalony został również wniosek o dopuszczenie dowodu z nagrania dvd z przebiegu obrad przedmiotowego zgromadzenia przedstawicieli na okoliczność przebiegu wyborów i faktu, iż przedstawiciele mieli świadomość i wolę dokonywania wyborów członków rady nadzorczej spółdzielni, a także wniosek o dopuszczenie dowodu z fragmentów protokołu zebrania przedstawicieli na okoliczność praktyki w pozwanej spółdzielni, co do sposobu przeprowadzenia wyborów do rady nadzorczej i protokolowania tych wyborów, oraz wniosek o dopuszczenie dowodu z dokumentów na okoliczność, iż w pojęciu powódek istniała uchwała rady nadzorczej i dokonany został jej wybór. Wszystkie bowiem wymienione wnioski dowodowe miały służyć wykazaniu okoliczności faktycznych, których dalsze ustalanie w realiach niniejszej sprawy nie było konieczne do wydania orzeczenia.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniosła pozwana.

W apelacji zarzuciła:

1. Naruszenie prawa materialnego, to jest art. 9 ustęp 1 i ustęp 2 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz art. 8 [3] ustawy z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że wskazane w art. 9 ustawy z 14 czerwca 2007 r. terminy są terminami zawitymi, zaś po 30 listopada 2007 r. w spółdzielniach mieszkaniowych nie mogą funkcjonować zebrania przedstawicieli, podczas gdy z treści powołanego przepisu nie wynika, aby podjęcie uchwał przez zebranie przedstawicieli po upływie 30 listopada 2007 r. i 31 grudnia 2007 r. skutkowało nieważnością podjętych uchwał lub uznaniem ich za nieistniejące;
2. Naruszenie prawa materialnego, to jest art. 189 k.p.c. przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że powódkom przysługuje interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności uchwały zebrania przedstawicieli pozwanej w przedmiocie wyboru członków rady nadzorczej, podczas gdy powódki w żaden sposób nie wykazały interesu prawnego, a poza tym interes prawny powódkom nie przysługuje, skoro osobiście jako członkowie zarządu zwołały w dniu 5 czerwca 2008 r. zebranie przedstawicieli na dzień 28 – 29 czerwca 2008 r. z punktem dotyczącym wyboru członków rady nadzorczej;
3. Naruszenie prawa materialnego, to jest art. 42 par. 9 prawa spółdzielczego w związku z art. 189 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie polegające na uznaniu, iż uchwała zebrania przedstawicieli pozwanej z dnia 28 czerwca 2009 r. w przedmiocie wyboru członków i zastępców rady nadzorczej nie istnieje, podczas gdy uchwała w przedmiocie wyboru członków rady nadzorczej pozwanej Spółdzielni istnieje i wywołuje skutki prawne, gdyż została podjęta przez organ przewidziany ustawą prawo spółdzielcze na podstawie art. 37 par. 1 i 2 prawa spółdzielczego i art. 9 ustęp 2 ustawy z 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych;
4. Naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 328 par. 2 k.p.c. przez nieprawidłowe sporządzenie uzasadnienia wyroku uniemożliwiające dokonanie kontroli instancyjnej, to jest z pominięciem wskazania faktów, które zostały przez Sąd Okręgowy uznane za udowodnione oraz dowodów, na których Sąd się oparł, jak również z pominięciem odniesienia się do zarzutu braku interesu prawnego powódek;
5. Naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 299 k.p.c. przez dopuszczenie dowodu z zeznań strony powodowej nie na okoliczność faktów, lecz argumentacji prawnej powódek;
6. Naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 227, art. 217 par. 2 i art. 233 par. 1 k.p.c. przez nieuzasadnioną odmowę przeprowadzenia dowodów wskazanych przez pozwaną w piśmie z dnia 21 kwietnia 2010 r. dla udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, zwłaszcza w świetle twierdzeń powódek o rzekomym przeprowadzeniu jedynie głosowania nad wyborem kandydatów do rady nadzorczej zamiast głosowania nad wyborem członków rady nadzorczej;
7. Naruszenie prawa procesowego, to jest art. 98 k.p.c. przez przyznanie każdej z powódek kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 900 zł.

W konkluzji skarżąca wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanej zasługuje na uwzględnienie jedynie w zakresie dotyczącym rozstrzygnięcia o kosztach procesu, a w pozostałej części nie ma uzasadnionych podstaw prawnych.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd Okręgowy nie naruszył art. 9 ustęp 1 i ustęp 2 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz art. 8 [3] ustawy z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych. Sąd Apelacyjny podziela ocenę prawną zgłoszonego przez powódki roszczenia, pomimo odmiennego poglądu wyrażonego w tym zakresie przez Sąd Najwyższy.

W wyroku z dnia 8 stycznia 2010 r. (IV CSK 310/09, LEX nr 577515) Sąd Najwyższy wskazał, że celem art. 8 [3] ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych jest zniesienie w tych spółdzielniach możliwości zastąpienia walnego zgromadzenia przez zebranie przedstawicieli [...], a w konsekwencji również likwidacja w tych spółdzielniach zebrań grup członkowskich. Zdaniem Sądu Najwyższego naruszenie obowiązków wskazanych w przepisach intertemporalnych (art. 9 ustawy nowelizującej) obwarowane jest sankcją przewidzianą w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym. Sankcja ta polega na możliwości ustanowienia dla spółdzielni mieszkaniowej kuratora na zasadach określonych w art. 26 ustęp 1, 28 i 29 ustawy o KRS. Kurator taki może wystąpić do związku rewizyjnego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona (art. 114 par. 1 pr. spółdz.), albo do Krajowej Rady Spółdzielczej w stosunku do spółdzielni niezrzeszonej (art. 114 par. 1 w związku z art. 259 par. 3 pr. spółdz.), z wnioskiem o podjęcie uchwały o postawieniu spółdzielni w stan likwidacji. Jeżeli jednak nie dojdzie do postawienia spółdzielni w stan likwidacji, kurator nie może wystąpić do sądu rejestrowego o rozwiązanie spółdzielni oraz ustanowienie likwidatora na podstawie art. 29 ustęp 2 ustawy o KRS, ponieważ przepis ten ma zastosowanie w zasadzie do spółek kapitałowych, a poza tym przepisy prawa spółdzielczego nie przewidują instytucji rozwiązania spółdzielni. W konkluzji Sąd Najwyższy uznał, że naruszenie przez spółdzielnię mieszkaniową obowiązku określonego w art. 9 ust. 1 ustawy nowelizującej może stanowić przyczynę postawienia jej w stan likwidacji. Z przepisu tego bowiem, ani z art. 8 [3] ustęp 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie wynika, że z dniem 1 stycznia (...). zebranie przedstawicieli spółdzielni mieszkaniowej przestało istnieć jako organ. Takie stanowisko, zdaniem Sądu Najwyższego pozostaje w wyraźnej sprzeczności z art. 9 ustęp 2 ustawy nowelizującej, a przepis ten dotyczy zarówno sytuacji, gdy po dniu 1 stycznia 2008 r. trwało postępowanie przed sądem rejestrowym, jak też sytuacji, gdy zebranie przedstawicieli podjęło uchwałę odmawiającą zmiany statutu.

Z powyższego orzeczenia wynika, że Sąd Najwyższy zajmuje stanowisko, iż niezależnie od tego, czy uchwała zmieniająca statut została podjęta przed 30 listopada 2007 r. czy też podjęta ją po tym terminie, albo w ogóle nie podjęto, zastosowanie znajdzie art. 9 ustęp 2 ustawy zmieniającej, to jest możliwość podejmowania uchwał przez zebrania przedstawicieli.

Sąd Apelacyjny rozpoznający sprawę w niniejszym składzie nie podziela poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w powołanym wyroku.

Przede wszystkim wskazać należy, że kurator na podstawie art. 26 ustęp 1 ustawy o KRS może być ustanowiony jedynie w przypadku określonym w art. 24 ustęp 1 powołanej ustawy, a więc w przypadku uregulowanym w przepisie, którego zastosowanie Sąd Najwyższy wyłączył z uwagi na fakt, że statut spółdzielni nie jest przedmiotem osobnego wpisu. Ponadto, kurator ustanowiony w trybie art. 26 ustęp 1 ustawy o KRS jest zobowiązany do niezwłocznego przeprowadzenia czynności wymaganych do wyboru lub powołania władz osoby prawnej (art. 28 powołanej ustawy) i dopiero bezskuteczność tych działań może uzasadniać podjęcie czynności zmierzających do likwidacji osoby prawnej (art. 29 ustęp 1 ustawy o KRS). Zważyć jednak należy, że dostosowanie statutu spółdzielni mieszkaniowej do dyspozycji art. 8 [3] ustęp 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, nie jest związane z koniecznością wyboru bądź powołania władz osoby prawnej. Po wejściu w życie art. 8 [3] ustęp 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w dalszym ciągu bowiem funkcjonuje organ w postaci walnego zgromadzenia, tyle że nie może ono być zastąpione przez zebrania

przedstawicieli. Podjęcie natomiast decyzji, czy walne zgromadzenie będzie podzielone na części w warunkach określonych w art. 8 [3] ustęp 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, zależy od woli spółdzielców i brak takiej decyzji nie uniemożliwia działania spółdzielni i nie wymaga ustanowienia kuratora.

Sąd Apelacyjny podtrzymuje stanowisko wyrażone w wyroku z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie VI ACa 405/09, że przepis art. 9 ustęp 1 ustawy zmieniającej nie zawiera wyłącznie terminu instrukcyjnego i nie może on być interpretowany w ten sposób, że niezależnie od tego, kiedy wniosek o zarejestrowanie zmian statutu został złożony, to do czasu jego rozpoznania przez sąd rejestrowy, postanowienia dotychczasowych statutów regulujące funkcjonowanie zebrania przedstawicieli pozostają w mocy. Oznaczałoby to, że spółdzielnie mieszkaniowe mogłyby nie podejmować uchwał zmieniających statuty przez czas nieokreślony i funkcjonować w oparciu o dotychczasowe zasady, co czyniłoby art. 8 [3] par. 1 w istocie przepisem martwym, uzależniając jego wejście w życie nie od woli ustawodawcy, a od woli organów spółdzielni bądź (przy przyjęciu koncepcji Sądu Najwyższego) od woli związku rewizyjnego, czy Krajowej Rady Spółdzielczej.

Art. 8 [3] ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych wszedł w życie w dniu 31 lipca 2007 r. Regułą jest, że po tym dniu we wszystkich spółdzielniach mieszkaniowych urzeczywistnione mają być zasady demokracji bezpośredniej, zapewniające każdemu członkowi spółdzielni realny wpływ na kształt podejmowanych przez jej organy decyzji. Wyjątek, co do terminu zaprzestania możliwości działania przez zebranie przedstawicieli dotyczy jedynie spółdzielni istniejących w dniu wejścia w życie ustawy nowelizującej, wprowadzając w art. 9 ustawy nowelizującej swoiste odroczenie zakazu przewidzianego w art. 8 [3] ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Polega ono na możliwości podejmowania uchwał przez zgromadzenie przedstawicieli przez czas ściśle określony dwutorowo. Zgromadzenia przedstawicieli mogą działać przez dalszy czas, o ile stosowne uchwały zmieniające statuty podjęte zostaną do dnia 30 listopada 2007 r., a zgłoszenie tych zmian do Krajowego Rejestru Sądowego nastąpi do dnia 30 grudnia 2007 r. A contrario zakaz zastępowania walnego zgromadzenia przez zebranie przedstawicieli, wyrażony jako zasada w art. 8 [3] ustęp 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych obowiązuje te spółdzielnie istniejące w dniu 31 lipca 2007 r., które nie podjęły uchwał zmieniających statuty do dnia 30 listopada 2007 r. oraz spółdzielnie, które podjęły stosowne uchwały po dniu 30 listopada 2007 r. (niezależnie od tego, czy zgłoszenie zmian do KRS nastąpiło przed 30 grudnia 2007 r.) jak również te spółdzielnie, które podjęły stosowne uchwały w terminie przed 30 listopada 2007 r., ale zgłosiły zmiany do Krajowego Rejestru Sądowego po 30 grudnia 2007 r. R. legis takiego rozwiązania jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tych spółdzielni mieszkaniowych, które we właściwym czasie wypełniły ustawowy obowiązek, a brak możliwości działania według nowych zasad wynika nie z ich opieszałości, ale z konieczności przeprowadzenia określonej procedury sądowej.

Reasumując, termin określony w art. 9 ustęp 1 ustawy nowelizującej jest terminem zawitym prawa materialnego, po upływie którego ustaje możliwość funkcjonowania i podejmowania uchwał przez zebranie przedstawicieli z wyjątkiem określonym w art. 9 ustęp 2 powołanej ustawy. Po upływie terminu wskazanego w art. 9 ustęp 1 ustawy zmieniającej zaczyna obowiązywać we wszystkich spółdzielniach mieszkaniowych (z wyjątkiem tych, które podjęły stosowne uchwały w czasie właściwym i w odpowiednim terminie zgłosiły zmiany do Krajowego Rejestru Sądowego) zakaz określony w art. 8 [3] ustęp 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, a zatem przestają funkcjonować jako ustawowe organy spółdzielni mieszkaniowych. Skoro bowiem walne zgromadzenie nie może być zastąpione przez zebranie przedstawicieli, to zebrania te przestają funkcjonować, a wszelkie decyzje należące uprzednio do ich kompetencji (w szczególności podjęcie uchwały zmieniającej statut) muszą być podjęte przez walne zgromadzenie. W przypadku natomiast spółdzielni, których zgromadzenia przedstawicieli podjęły uchwały zmieniające statut do 30 listopada 2007 r. i dokonały zgłoszenia tych zmian do Krajowego Rejestru Sądowego do dnia 30 grudnia 2007 r. podejmowanie uchwał przez części walnego zgromadzenia dopuszczalne jest po zarejestrowaniu tych zmian przez sąd rejestrowy.

W tym stanie rzeczy prawidłowo uznał Sąd Okręgowy, że zaskarżone uchwały nie istnieją, jako podjęte przez organ nieistniejący, to jest taki, który z mocy art. 8 [3] ustęp 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych pozbawiony został jakichkolwiek kompetencji decyzyjnych. Nie doszło wobec tego do naruszenia przez Sąd Okręgowy prawa materialnego, to jest art. 9 ustęp 1 i ustęp 2 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach

mieszkaniowych, ani też art. 8[3] ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych i art. 42 par. 9 prawa spółdzielczego w związku z art. 189 k.p.c.

Bezprzedmiotowy jest zarzut apelacji naruszenia przez Sąd I instancji art. 189 k.p.c. przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że powódkom przysługuje interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności uchwały zebrania przedstawicieli pozwanej w przedmiocie wyboru członków rady nadzorczej. Sąd Okręgowy nie rozstrzygnął o żądaniu stwierdzenia nieważności zaskarżonej uchwały, a zatem nie badał również interesu prawnego powódek w zgłoszeniu tego roszczenia. Prawdłowo natomiast uznał Sąd I instancji, że powódki legitymują się interesem prawnym w żądaniu ustalenia nieistnienia zaskarżonej uchwały. Jak słusznie wyjaśnił Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 30 czerwca 2009 r. wydanym w sprawie I ACa 574/09 dotyczącej stosowania art. 42 par. 9 prawa spółdzielczego, interes prawny w żądaniu ustalenia należy rozumieć jako potrzebę ochrony sfery prawnej podmiotu, który tej ochrony poszukuje. Ta potrzeba wynikać musi z sytuacji prawnej, w jakiej się znajduje, przy czym potrzeba wydania wyroku ustalającego ma miejsce wtedy, gdy powstała sytuacja grożąca naruszeniem stosunku prawnego lub powstała wątpliwość co do jego istnienia. Przedmiotowa uchwała, której stwierdzenia nieistnienia domagają się powódki dotyczy wyboru członków rady nadzorczej, a więc ustawowego organu spółdzielni, której członkami są powódki. Mają one wobec tego interes prawny w żądaniu ustalenia jej nieistnienia, tym bardziej, że twierdzą, że nie mogła zapaść, bo podjął ją organ do tego niepowołany. Powódki są zainteresowane, jako członkinie spółdzielni, aby w istotnych dla funkcjonowania spółdzielni sprawach, a taką jest uchwała kwestionowana, podejmowały powołane do tego organy. Prawdłowość takich czynności decyduje o właściwym i oczekiwanym przez członków zgodnym z prawem działaniu jej statutowych organów.

Wobec stwierdzenia nieistnienia zaskarżonej uchwały, nie mogą również odnieść zarzuty apelacji naruszenia przepisów postępowania, to jest art. 299 k.p.c., art. 277 k.p.c., art. 217 par. 2 k.p.c. i art. 233 par. 1 k.p.c. Dowody wnioskowane przez pozwaną zmierzały bowiem do stwierdzenia przebiegu głosowania na zebraniu przedstawicieli, a okoliczność ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zwrócenia się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym: „czy art. 8[3] ustęp 1 – 11 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, wprowadzony art. 1 pkt. 9 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw jest zgodny z art. 2 i art. 32 ustęp 1 Konstytucji RP”, zgodnie z wnioskiem pozwanej. Art. 2 Konstytucji stanowi, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. W myśl art. 32 ustęp 1 Konstytucji wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Wprowadzony z dniem 31 lipca 2007 r. do ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych art. 8 [3] nie narzuca formy w jakiej ma funkcjonować najwyższy organ spółdzielni, gdyż kwestię, czy uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni mogą być podejmowane częściami pozostawiona została właśnie demokratycznej decyzji samych spółdzielców. Likwidując w spółdzielniach mieszkaniowych organ w postaci zebrania przedstawicieli przywraca zasady demokracji bezpośredniej, umożliwiając bezpośredni wpływ każdego członka tych spółdzielni na treść decyzji podejmowanych przez jej organy. Takiego zabiegu legislacyjnego nie można, zdaniem Sądu Apelacyjnego, utożsamiać z naruszeniem zasady demokratycznego państwa prawnego czy zasadą równości wobec prawa. Sąd Apelacyjny nie ma wątpliwości, że wzorzec konstytucyjny wyrażony we wskazanych przez pozwaną przepisach nie został naruszony. Świadczy o tym również wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 lipca 2009 r. (K 64/97), umarzający postępowanie w zakresie wniosku o zbadanie zgodności m. in. art. 8 [3] ustęp 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych z art. 32 Konstytucji.

Apelacja okazała się uzasadniona jedynie w zakresie zarzutu błędnego rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego o kosztach procesu. Obie powódki ustanowiły pełnomocnikiem jednego radcę prawnego J. K.. Pełnomocnikowi należy się wobec tego wynagrodzenie za prowadzenie sprawy, niezależnie od tego, ilu mocodawców reprezentuje (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 12 lipca 1980 r., II CZ 79/80, OSNC 1981/2 – 3/37). Stosownie do par. 10 ustęp 1 rozporządzenia stawka minimalna za prowadzenie sprawy (niezależnie od ilości reprezentowanych osób) o uchylenie uchwały organu spółdzielni wynosi 180 zł. plus 17 zł. tytułem opłaty skarbowej. Powódkom z tytułu kosztów wynagrodzenia pełnomocnika należą się zatem kwoty po 98,50 zł. Jednocześnie przewodniczący wydziału w Sądzie

I instancji nakazał pobrać od każdej z powódek kwoty po 200 zł. tytułem opłaty sądowej od pozwu wskazując, że nie zachodzi pomiędzy nimi solidarność. Uzasadnienie tego zarządzenia było oczywiście sprzeczne z normą art. 4 ustęp 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nie mniej powódki powinny uiścić dwie opłaty od pozwu. Zgłoszone przez S. W. i B. Z. żądanie nie było bowiem żądaniem ewentualnym. W rzeczywistości powódki zgłosiły dwa wykluczające się wzajemnie roszczenia. Ponieważ jednak Sąd I instancji nie rozstrzygnął o żądaniu stwierdzenia nieważności zaskarżonej uchwały, brak jest podstaw do obciążenia pozwanej obowiązkiem zwrotu opłaty sądowej od tego roszczenia. W konsekwencji więc powódkom należał się zwrot kosztów procesu za pierwszą instancję w kwotach po 199,50 zł.

Mając na uwadze przedstawione wyżej okoliczności Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 par. 1 k.p.c. i art. 385 k.p.c. orzekł jak na wstępie. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. mając na uwadze, że apelacja pozwanej skierowana przeciwko rozstrzygnięciu co do istoty sprawy została oddalona i nie były podnoszone żadne szczególne okoliczności uzasadniające odstąpienie od obciążenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...)